

Acil Durumlarda al??anlar?n öz yeterli?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Acil Durumlarda al??anlar?n öz yeterli?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16210>

Özet

Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i Ölçe?i, 2018 y?l?nda Funda Yalç?n taraf?ndan haz?rlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmif öz bildirimli bir araçtır. Bu ölçek, çal??anlar?n i?yerinde kar??la?abilecekleri potansiyel **acil durumlar** kar??s?nda kendilerini ne kadar haz?rl?kl?, yetkin ve etkili hissettiklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek geli?tirme çal??ması, çal??anlar?n güvenlik prosedürlerine uyum, tehlike alg?s? ve müdahale kapasitesine olan inançlar?n? de?erlendiren psikometrik olarak sa?lam bir yap? sunmaktadır.

Ölçek toplam 19 maddeden olumakta olup, geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? kapsam?nda Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizlerine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, ölçe?in i? sa?l??? ve güvenli?i ba?lam?nda çal??anlar?n **öz yeterlik** düzeylerini do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? göstermektedir. Derecelendirme, 5'li Likert tipi bir ölçek kullan?larak yap?lmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Acil durum, **öz yeterlik**, i? sa?l??? ve güvenli?i, psikometrik ölçek, çal??an yetkinli?i, afet yönetimi, Bandura.

Yazarlar

Funda Yalç?n

Amaç

Bu ölçe?in temel amacı, çal??an bireylerin i?yeri ortam?nda kar??la?abilecek beklenmedik **acil durumlar** (yang?n, kaza, tahliye gerektiren olaylar vb.) kar??s?nda kendilerini yeterli görme düzeylerini belirlemektir. Ölçek, sadece bilgi düzeyini de?il, ayn? zamanda bireyin o bilgiyi uygulamaya koyma ve ba?ar?l? bir sonuç elde etme kapasitesine olan inanc?n?, yani **öz yeterlik** alg?s?n? ölçmeye odaklanm???tır.

Ölçek, kurumlar?n acil durum e?itimlerinin etkinli?ini de?erlendirmesine ve çal??anlar?n hangi alanlarda daha fazla destek veya e?itime ihtiyaç duydu?unu tespit etmesine olanak tan?r. Bu sayede, i?yerindeki güvenlik kültürünün ve acil durumlara haz?rl?k seviyesinin bilimsel veriler ?????nda iyile?tirilmesi hedeflenmiştir.

Yap?

Ölçek, psikolojide **Albert Bandura'n?n sosyal bili?sel teorisi** çerçevesinde tan?mlanan öz yeterlik yap?s?n? temel almaktadır. Bu yap?, bireyin belirli bir görev veya durumla ba?a ç?kma yetene?ine dair ki?isel yarg?s?n? ifade eder. Acil Durumlarda Çal??anlar?n Öz yeterli?i Ölçe?i, bu

yap?y? i?yeri güvenli?i ba?lam?nda üç ana faktör üzerinden ölçmektedir.

Ölçek maddeleri, çal??anlar?n tehlike i?aretlerini okuma, acil ç?k?? prosedürlerini takip etme ve ekipmanlar? kullanma gibi spesifik davran??sal yetkinlik inançlar?n? sorgular. Bu çok boyutlu yakla??m, öz yeterli?in sadece genel bir hissiyat de?il, belirli durumlara özgü beceri ve bilgiye dayal? bir inanç oldu?unu vurgulamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, kapsaml? istatistiksel yöntemlerle sa?lanm??tır. Geçerlik çal??malar? s?ras?nda hem **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) hem de **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??tır. AFA, ölçe?in alt?nda yatan faktör yap?s?n?n ke?fedilmesine olanak tan?rken, DFA bu ke?fedilen yap?n?n teorik modellerle uyumunu ve örneklem genelinde do?rulu?unu test etmi?tir.

Faktör analizlerinin sonuçlar?, ölçe?in acil durumlarda çal??anlar?n öz yeterlik alg?s?n? ölçmede geçerli ve tutarl? bir araç oldu?unu destekler niteliktedir. Bu analizler, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ve bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m uygunlu?unu sa?lam??tır.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?lık güvenilirli?i, her bir faktör için ayr? ayr? **Cronbach's Alpha** katsay?s? hesaplanarak belirlenmi?tir. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in farklı boyutlar?n?n ne kadar tutarl? oldu?unu göstermi?tir:

Birinci Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.909

?kinci Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.767

Üçüncü Faktör için Alpha Katsay?s?: 0.639

Özellikle birinci faktör için elde edilen 0.909 de?eri, mükemmele yak?n bir iç tutarl?lık i?aret etmektedir. Büyüköztürk (2014) taraf?ndan belirtilen psikometrik standartlara göre, bu de?erlerin ölçe?in genel olarak oldukça güvenilir kabul edilmesi için yeterli oldu?u sonucuna var?lm??tır. Üçüncü faktörün katsay?s? (0.639) kabul edilebilir alt s?n?rlarda yer almakla birlikte, ölçe?in bütünü yüksek düzeyde güvenilirlik sergilemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, 19 maddelik bu arac?n çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak amacıyla faktör analizi tekniklerinden yararlan?lm??tır. **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) sonucunda ölçe?in üç ana faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu faktörler, acil durum bilgisini anlama, tehlikeye müdahale etme ve ekipman/prosedür kullan?m?na yönelik öz yeterlik

boyutlar?n? temsil etmektedir.

AFA'y? takiben uygulanan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ise, bu üç faktörlü yap?n?n veri setiyle uyumunu test etmi? ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu kan?tlam??t?. Bu durum, le?in yap?sal olarak geçerli ve teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu göstermektedir.

Araç

Test e?idi: Geli?tirme (zgn bir ölçek geli?tirme al??mas?d?)

Format: Kendini De?erlendirme le?i (z Bildirim)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: al??anlar (Yeti?kin)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Funda Yal?n?'n yüksek lisans tezi kapsam?nda, e?itli sektörlerde görev yapan al??anlardan olu?an bir örneklem üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek 19 maddeden olu?maktadır. Yan?tlar 5'li Likert tipi derecelendirme ile toplan?r.

Derecelendirme:

Kesinlikle kat?l?yorum = 5

Kat?l?yorum = 4

Karars?z?m = 3

Kat?lm?yorum = 2

Kesinlikle kat?lm?yorum = 1

Anahtar Kelimeler

?? güvenli?i, acil durum e?itimi, öz yeterlik inanc?, psikometrik analiz, güvenirlik katsay?s?, faktör analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Funda Yal?n

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: fundayalcin17@gmail.com

İletişim Adresi: Üsküdar Üniversitesi, İstanbul (Tez alışması'nı yapılığı kurum)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

İzinler ve Ücret: Ölçeğin bilimsel veya ticari amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar Funda Yalçın ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım detayları ve olası ücretlendirme yazarın inisiyatifindedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: acil-durumlarda-calisanlarin-oz-yeterligi-toad.pdf

Kaynaklar

Yalçın, F. (2018). *Acil durumlarda çalışanların öz yeterliliği: Bir ölçek geliştirme alışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (20. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Acil Durumlarda alışanların Öz yeterliliği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değitilmemelidir.

Toplam madde sayısı 19'dur. Örnek maddeler:

Sarı - siyah işaretlerin ne anlama geldiğini biliyorum

Herhangi bir takımın üyesi olmayı istemem

Acil durum ıkışları'nın önü- arkası - yanında engeller tespit edersem bunu yetkiliye bildiririm